

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกพรรณ บุญธรรม. 2543. พฤติกรรมของครูในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมล รอดคล้าย. 2537. คู่มือการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- การศาสนา, กรม. 2537. ระเบียบว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- การศาสนา, กรม. 2537. บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาและคุ้มครองเด็ก. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- การศาสนา, กรม. 2542. รายงานกรมการศาสนา ประจำปี 2542. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- การศาสนา, กรม. 2544. สถิติข้อมูลศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- ก่องแก้ว เจริญอักษร. 2535. รูปแบบการพัฒนาจิต: วิชาธรรมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เรืองศรี. 2544. การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการพัฒนาการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก. 2535. ภาวะวิกฤตของชีวิตเด็กไทย ปัญหาที่ยังไม่สายเกินแก้. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2542. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3-5 ปี). กรุงเทพมหานคร: บริษัทเซเวนพริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. การวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. พุทธธรรมนำการศึกษาได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

รายการอ้างอิง (ต่อ)

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2546. บทบาทของสถาบันพระพุทธศาสนากับการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. 2532. การดำเนินงานในโรงเรียนตามแนวทางคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์การศาสนา.
- คณะกรรมการดำเนินการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสตร์. 2536. ศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ภาคที่ 6 สื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์กราฟฟิคอาร์ต.
- จำรัส น้อยแสงสี. 2527. วิธีสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพมหานคร:มปท.
- จินตนา สุขสำราญ. 2539. การศึกษาการจัดการศึกษาในศูนย์รับเลี้ยงเด็กชุมชนไทยมุสลิม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชมรมครูศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย. มปป. แนวทางสร้างเยาวชนให้เป็นคนดีเพื่อความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพมหานคร: สุพจน์การพิมพ์.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. 2524. หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ชุติมา อ่อนละม้าย. 2529. สภาพการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดลพัฒน์ ชสธร. 2542. การนำเสนอรูปแบบการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพุทธศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2540. การพัฒนาจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- เดือน คำดี. 2544. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทองศักดิ์ คุ้มไชน้ำ. 2532. การศึกษาคุณภาพเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมกรมพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รายการอ้างอิง (ต่อ)

- ทิพย์วรรณ ขวัญอ่อน. 2541. สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แจมมณี. 2545. ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แจมมณี และคณะ. 2535. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนู แสงศักดิ์. 2526. "หลักสูตรพระพุทธศาสนา" ในการประเมินผลหลักสูตรด้านคุณลักษณะ.
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- นายกรัฐมนตรีนคร, สำนัก. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นุชิต ศรีอาจ. 2530. การใช้หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช
2524 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. 2539. จริยธรรมทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประคอง กรรณสูต. 2535. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช.
- ประไพพรรณ โกศัยสุนทร. 2535. ความเป็นมาของหลักสูตรและการนำหลักสูตรพระพุทธศาสนา
ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไปใช้. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงศึกษาธิการ.
- ประภาศรี สีหอำไพ. 2535. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. 2544. ระบบการศึกษาแนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย.
- ประเสริฐ เข้มกลิ่นฟูง. 2527. เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนศึกษา หน่วยที่ 5-11. พิมพ์ครั้งที่ 4.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- ปรารณา ช่างเหล็ก. 2539. สภาพและปัญหาการจัดโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน
พระพุทธศาสนาในระดับประถมศึกษาของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

รายการอ้างอิง (ต่อ)

- ปรีชา เศรษฐธร. 2524. คุณภาพ คุณธรรม และความรู้. คู่มือปริทัศน์. 6 (มกราคม 2524):56.
- ปิ่น มุทุกันต์. 2514. แนวการสอนธรรมตามหลักสุตตันตปิฎก. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานสุกัณฑ์.
- พนาลี ทองประเสริฐ. 2535. ความจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาองค์กร พัฒนาเอกชนใน
เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระเทพวิสุทธิเมธี. 2527. เอกสารกิจกรรมการเรียนการสอนจริยศึกษา. สุราษฎร์ธานี:
วัดสวนโมกขพลาราม.
- พระเทพเวที. 2532. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร:
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพเวที. 2535. การพัฒนาจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระเทพเวที. 2536. ทำไมคนไทยจึงเรียนพระพุทธศาสนา พิจารณาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและ
การศึกษาในหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มูลนิธิ
พุทธธรรม.
- พระธรรมญาณมุนี. 2528. แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระธรรมปิฎก. 2534. แง่คิดเรื่องปรัชญาการศึกษา. การศึกษาแห่งชาติ. 10 (เมษายน-พฤษภาคม
2534): 53.
- พระธรรมปิฎก. 2537. จะพัฒนานักนัได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- พระธรรมปิฎก. 2539. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 10.
กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- พระธรรมปิฎก. 2540. การศึกษาพัฒนาการหรือบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิก
จำกัด.
- พระธรรมปิฎก. 2541. ธรรมบุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- พระธรรมปิฎก. 2543. ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 10.
กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- พระธรรมปิฎก. 2544. ชีวิตที่อยู่ด้วยดีด้วยมีการศึกษาทั้ง 3 ที่ทำให้พัฒนาครบ 4. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ธรรมสภา.
- พระธรรมปิฎก. 2544. การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเคล็ดไทย จำกัด.
- พระพยอม กัลยาโณ. 2527. การใช้สื่อการสอนจริยธรรมอย่างไรจึงจะดี. การศึกษานอกโรงเรียน.
8 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2527):36.

รายการอ้างอิง (ต่อ)

- พระไพศาล วิสาโล. 2543. กระบวนการเรียนรู้แนวพุทธ. การศึกษาทบทม. 21 (กุมภาพันธ์ 2543):24.
- พระราชวรมณี. 2524. เพื่ออนาคตของการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- พระราชวรมณี. 2544. ปรัชญากรีก:บ่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก. กรุงเทพมหานคร:สยาม.
- พระโสภณคณาภรณ์. 2526. แผนทำลายพระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศิริพร.
- พระโสภณคณาภรณ์. 2536. คู่มือพุทธศาสนาให้อะไร. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์การศาสนา.
- พุทธทาสภิกขุ. 2527. คู่มือมนุษย. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์เกร็ดไทย.
- ไพรัช สู่แสนสุข. 2539. หลักการและกระบวนการของการเรียนรู้และการสอนตามหลักพุทธศาสตร์: การวิเคราะห์พระไตรปิฎก. ปรินญาครุศาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรารวรรณ จันทร์เนตร์. 2546. สภาพการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิชมรมไทย-อิสราเอล. 2543. เด็กจะเป็นผู้สร้างโลกในอนาคต. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิชมรมไทย-อิสราเอล.
- เยาวภา ประคองศิลป์. 2530. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเห็นชอบตามหลักพระพุทธศาสนา (สัมมาทิฎฐิ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนแบบปัจฉาวิชันนา การสอนแบบไตรสิกขา และการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระพิน ชูชื่น. 2533. การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราสี ทองสวัสดิ์. กรกฎาคม 2540. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก 3-6 ขวบ. การศึกษาปฐมวัย. 8 (กรกฎาคม 2540):27.
- วรรณมา สุติวิจิตร. 2538. การศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรพระพุทธศาสนาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ระดับประถมศึกษาปีที่ 3. เกษตรศาสตร์ (สังคม). 5 (มีนาคม 2538):35.
- วศิน อินทสระ. 2526. จริยศึกษา. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์บรรณาการ.

รายการอ้างอิง (ต่อ)

- วิจัยทางการศึกษา, กอง. 2532. ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาเอกสาร. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชาการ, กรม. 2535. คู่มือหลักสูตรพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชาการ, กรม. 2540. หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิลาศ มณีวัต. 2519. ธรรมะสำหรับคนนอกวัด. กรุงเทพมหานคร:ธรรมบูชา.
- วงเดือน สุวรรณศิริ. 2539. สภาพการปลูกฝังวัฒนธรรมไทยให้แก่เด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา
ประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. 2524. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. 2546. โรงเรียนวิถีพุทธ. ประชาศึกษา. 6 (สิงหาคม-กันยายน 2546):42
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. 2546. แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร:กระทรวงศึกษาศึกษา.
- ศุภวรรณ รัตนภูผา. 2534. พัฒนาการของหลักสูตรและการสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา
ตั้งแต่พุทธศักราช 1826-2530. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงบ ลักษณ์ะ. 2526. จริยศึกษา. วิจัยและวัดผล 25. 2(กุมภาพันธ์ 2526):32.
- สมเด็จพระญาณสังวร. 2535. คู่มือชีวิต. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สมเด็จพระญาณสังวร. 2541. มนุษย์ธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระญาณสังวร. 2544. ระบบการศึกษาแนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร:โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย.
- สมเด็จพระญาณสังวร. 2544. พระลิจิตสมเด็จพระสังฆราชฯ. กรุงเทพมหานคร:วัดบวรนิเวศวิหาร.
- สมทรง ปุญญฤทธิ์. 2525. เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม
ไทย. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์หนังสือบูชา.
- สันติกโรภิกขุ. 2542. เป้าหมายของการศึกษาอยู่ที่การดับทุกข์. สานปฏิรูป. 10 (กุมภาพันธ์
2542):28.
- สัมพันธ์ ทองสมัคร. 2527. แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชน. การศึกษานอก
โรงเรียน. 6(กุมภาพันธ์-มีนาคม 2527):34.

รายการอ้างอิง (ต่อ)

- ลีปนพนธ์ เกตุทัต. 2523. ปัญหาการศึกษาของไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. 2536. การสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับประถมศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. 2537. คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา ตอนที่ 10. วารสารไทย. 5 (กรกฎาคม-กันยายน 2537):20.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ และคณะ. 2529. คุณลักษณะแห่งพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เฟื่องอักษร.
- สุทธิพงษ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ. 2531. เหตุผลที่รัฐบาลสมควรบรรจุหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับในสถาบันการศึกษาของชาติทุกระดับชั้น. สารพัฒนาหลักสูตร. 37(เมษายน 2531):12.
- สุนน อมรวิวัฒน์. 2514. เอกสารทางวิชาการหลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนน อมรวิวัฒน์. 2529. การศึกษาเพื่อความเป็นมนุษย์. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนน อมรวิวัฒน์. 2530. การสอนโดยศรัทธาและโยนิโสมนสการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอเดียนสโตร์.
- สุนน อมรวิวัฒน์. 2542. การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุนน อมรวิวัฒน์. 2542. การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์. นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุนน อมรวิวัฒน์ และทีศนา แจมมณี 2530. ประมวลสาระชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 16 มกราคม 2542. สัมภาษณ์.
- อดิศักดิ์ ทองบุญ. 2522. การสอนจริยศึกษาแก่เด็ก. ครูปริทัศน์. 4 (มกราคม 2522):61.
- อรุณี หรดา. 2537. ประมวลชุดวิชาการหลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย. นนทบุรี: สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อรอนงค์ สุวรรณกุล. 2528. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการสอนพระพุทธศาสนาตามเนื้อหาของหลักสูตรสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบวิธีสอนแบบใช้ชุดการเรียนการสอนแบบใช้ชุดการเรียนการสอนกับไม่ใช้ชุดการเรียนการสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รายการอ้างอิง (ต่อ)

- อาทร จันทร์แดง. 2536. การจัดหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำไพ สุจริตกุล. 2527. กลวิธีสอนจริยศึกษาและการสอนสอดแทรกคุณธรรมในการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:วงศ์สว่างการพิมพ์.
- อำไพ สุจริตกุล. 2530. กลวิธีสอนจริยศึกษาและการสอนสอดแทรกคุณธรรมในการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำไพ สุจริตกุล. 2541. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย:การฝึกกาย วาจา และใจ. กรุงเทพมหานคร:กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุษา ชัยโชณิษฐ์. 2526. การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ในระยะปี พ.ศ. 2432-2490. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์พูนสุข บุญสวัสดิ์
อดีตอาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ผกา สัตยธรรม
อดีตอาจารย์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)
3. นายเอนก จำทอง
หัวหน้ากลุ่มวิชาการพระพุทธศาสนาและจริยศึกษา กรมการศาสนา

ภาคผนวก ข

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ชุดที่ 2 แบบสอบถามครูอนุบาล เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ชุดที่ 5 แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร

เรื่อง

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามชุดนี้คือ ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนาและโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

2. แบบสอบถามนี้ มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ใน 5 ด้าน คือ

- 1) ด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา
- 2) ด้านนโยบายการจัดการศึกษา
- 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
- 4) ด้านการเตรียมบุคลากร
- 5) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

3. การตอบแบบสอบถามนี้ไม่ต้องลงนามผู้ตอบ คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือการทำงานของท่านแต่ประการใด ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยทางวิชาการเท่านั้น

4. โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ ทุกตอน เพราะข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาและเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนตามแนว 205พระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

❀ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยมา ณ โอกาสนี้ ❀

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร

เรื่อง

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่าน โดยทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ

( ) ต่ำกว่า 31 ปี

( ) 31 - 40 ปี

( ) 41 - 50 ปี

( ) 51 ปีขึ้นไป

3. วุฒิทางการศึกษา

( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี

( ) ปริญญาตรี สาขา.....

( ) ปริญญาโท สาขา.....

4. วุฒิทางพระพุทธศาสนา

( ) ไม่มี

( ) มี ได้แก่

( ) นักธรรมตรี

( ) นักธรรมโท

( ) นักธรรมเอก

( ) เปรียญธรรม

( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ประสบการณ์ในการบริหารงาน

☐ ต่ำกว่า 5 ปี	☐ 5 - 10 ปี
☐ 11 - 15 ปี	☐ 15 ปีขึ้นไป

6. ประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม

- ไม่มีประสบการณ์
- มีประสบการณ์ ได้แก่
- บรรพชา
  - ถีอศีลอุโบสถ
  - ฝึกจิตภาวนา
  - ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน
  - บวชชีพราหมณ์
  - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7. ประสบการณ์การเข้าประชุม/อบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

- ไม่เคยเข้ารับการอบรม
- เคยเข้ารับการอบรม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 5 ด้าน

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
ในโรงเรียนของท่าน โดยทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. ประสิทธิภาพและเป้าหมายของสถานศึกษา

1.1 มีการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร

- ( ) ผู้บริหารเป็นผู้กำหนด
- ( ) ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้กำหนด
- ( ) ผู้บริหารและบุคลากรเป็นผู้กำหนด
- ( ) บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมกำหนด
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.2 ท่านมีวิธีดำเนินการอย่างไรในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) วิเคราะห์สภาพบริบทในปัจจุบันและอนาคต
- ( ) ร่างนโยบายและเป้าหมายของสถานศึกษา
- ( ) พิจารณากลับกรองความเป็นไปได้ของปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.3 ท่านมีแนวทางในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ให้เข้ากับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด
- ( ) กำหนดให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย
- ( ) ศึกษาสภาพบริบทแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.4 สถานศึกษาของท่านมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เพื่อพัฒนาเด็กทั้งร่างกายและจิตใจนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
- เพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางด้านพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา
- เพื่อพัฒนาเด็กโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดตามหลักพุทธธรรม
- เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีพื้นฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- เพื่อส่งเสริมให้พระสงฆ์มีบทบาทในการอบรมเด็ก
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.5 ท่านนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาข้อใดมาสอดแทรกในปรัชญาและเป้าหมาย

สถานศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- หลักไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ และปัญญา
- โยนิโสมนสิการ คือ การรู้จักคิดอย่างถูกวิธี
- หลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค
- กระบวนการกัลยาณมิตร 7
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.6 สถานศึกษาของท่านมีวิธีการอย่างไรให้บุคลากรได้เข้าใจปรัชญาและเป้าหมายตรงกัน

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- วิเคราะห์ทบทวนเป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกัน
- จัดอบรมสัมมนาเพื่อทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง
- มีการกล่าวถึงปรัชญาและเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.7 สถานศึกษาของท่านมีปัญหาด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่มีปัญหา
- มีปัญหา ได้แก่
  - บุคลากรยังไม่เข้าใจปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา
  - สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการตามปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาได้ทั้งหมด
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. ด้านนโยบายการจัดการศึกษา

2.1 ระยะเวลาในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาของท่าน

- 1 - 5 ปี
- 6 - 10 ปี
- 10 ปีขึ้นไป

2.2 สถานศึกษาของท่านได้จัดตั้งคณะทำงานในการทำหน้าที่วางแผนนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา หรือไม่

- ไม่ได้จัดตั้งคณะทำงาน
- จัดตั้งคณะทำงาน
  - 1 - 5 คน
  - 6 - 10 คน
  - 11 คนขึ้นไป

2.3 สถานศึกษาของท่านได้ประสานงานในด้านนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา กับหน่วยงานใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา
- องค์กรภาคเอกชน มูลนิธิทางพระพุทธศาสนา
- โรงเรียนแกนนำในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
- สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.4 สถานศึกษาของท่านได้รับความช่วยเหลือความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ได้รับความช่วยเหลือ
- ( ) ได้รับความช่วยเหลือ ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ( ) ด้านนโยบายการจัดการศึกษา
  - ( ) ด้านการเตรียมบุคลากร
  - ( ) ด้านสื่อการเรียนการสอน
  - ( ) ด้านการวัดและประเมินผล
  - ( ) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
  - ( ) ด้านงบประมาณ
  - ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.5 สถานศึกษาของท่านมีนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) มุ่งเตรียมความพร้อมของเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา
- ( ) มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และค่านิยม
- ( ) นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา
- ( ) เปิดโอกาสให้พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเด็ก
- ( ) สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.6 ท่านได้ดำเนินการอย่างไร เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) จัดป้ายนิเทศ/จัดนิทรรศการ
- ( ) ปฐมนิเทศผู้ปกครอง
- ( ) ประชุมชี้แจงผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา
- ( ) เชิญผู้ปกครองมาร่วมจัดกิจกรรมของโรงเรียน
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.7 สถานศึกษาของท่านมีปัญหาด้านนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาหรือไม่ อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา ได้แก่
  - ( ) ขาดความร่วมมือจากบุคลากรภายในโรงเรียนเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา
  - ( ) บุคลากรในโรงเรียนยังไม่เข้าใจนโยบายการจัดการศึกษา
  - ( ) บุคลากรในโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของนโยบายการจัดการศึกษา
  - ( ) สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายการจัดการศึกษาได้ทั้งหมด
  - ( ) ขาดการประชาสัมพันธ์นโยบายการจัดการศึกษาให้แก่บุคคลภายนอก
  - ( ) บุคคลภายนอกยังไม่เข้าใจนโยบายการจัดการศึกษา
  - ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. การจัดสภาพแวดล้อม

3.1 ท่านมีหลักในการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมลักษณะการพัฒนาศีล สมาธิ และปัญญา
- ( ) จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ และปลอดภัย
- ( ) จัดสภาพแวดล้อมที่มีความร่มรื่นและใกล้ชีวิตธรรมชาติ
- ( ) จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.2 ท่านมีการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) จัดห้องเรียนให้มีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก
- ( ) จัดวัสดุอุปกรณ์ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ( ) มีป้ายคำขวัญหรือพุทธศาสนสุภาษิตสอนใจ
- ( ) มีภาพพุทธประวัติหรือภาพเหตุการณ์เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า
- ( ) มีหนังสือธรรมะ บทสวดมนต์ นิทานชาดก นิทานอิงธรรมะ บัตรคำสุภาษิต เทปเพลงธรรมะ ในมุมหนังสือ

- ( ) มีมุมสงบสำหรับทำกิจกรรมการฝึกสมาธิ
- ( ) จัดให้มีห้องสอนจริยธรรม/มุมจริยธรรม
- ( ) มีพระพุทธรูปพร้อมเครื่องบูชา
- ( ) มีโต๊ะหมู่บูชา ธรรมาสน์ เครื่องอัญฐบริวาร คู่พระพุทธรูป คู่พระไตรปิฎก คู่หนังสือธรรมะไว้ในห้องจริยธรรม
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.3 ท่านมีการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) จัดบริเวณสถานศึกษาให้มีความสะอาด ร่มรื่น และปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
- ( ) จัดนิทรรศการ ป้ายนิเทศ เกี่ยวกับความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา
- ( ) จัดทำป้ายคำขวัญ คำสอนทางพระพุทธศาสนา และคติพจน์ในบริเวณสถานศึกษา
- ( ) มีศาลาพระพุทธรูปประจำโรงเรียน
- ( ) มีมุมสงบสำหรับพักผ่อนและทำกิจกรรมกรรมกรรการฝึกสมาธิ
- ( ) มีลานธรรมะสำหรับปฏิบัติธรรมและนิมนต์พระสงฆ์มาให้ความรู้
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.4 ท่านมีการจัดเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) จัดห้องเรียนธรรมดา
- ( ) จัดห้องจริยธรรม
- ( ) ลานใต้ถุนตึก
- ( ) ศาลาทรงไทย
- ( ) ใต้ร่มไม้
- ( ) ดัดค่อนำนักเรียนไปฝึกปฏิบัติที่วัด
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.5 สถานศึกษาของท่านมีปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อมหรือไม่ อย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่มีปัญหา
- มีปัญหา ได้แก่
  - พื้นที่บริเวณสถานศึกษาคับแคบไม่เอื้ออำนวย
  - บริเวณอาคารเรียนเก่าและทรุดโทรม
  - ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งบริเวณในและนอกห้องเรียน
  - บริเวณสถานศึกษาใกล้กับแหล่งชุมชนทำให้มีเสียงดังรบกวน
  - ขาดงบประมาณในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม
  - ขาดความรู้ความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อม
  - ไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดสภาพแวดล้อม
  - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. การเตรียมบุคลากร

4.1 ท่านมีวิธีสำรวจความพร้อมของครูอนุบาลในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- จัดประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู
- สอบถามครูด้วยวาจาเป็นรายบุคคล
- ให้ครูตอบแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์
- ศึกษาทะเบียนประวัติครู เช่น วุฒิ ประสบการณ์การสอน
- ใช้แบบสำรวจความถนัด ความสนใจ และความสมัครใจของครู
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.2 ท่านมีเกณฑ์อย่างไรในการพิจารณาจัดครูเข้าสอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการและด้านจิตวิทยาเด็ก
- เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
- เป็นผู้ใฝ่ศึกษาในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและลงมือปฏิบัติ
- เป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีความสดชื่นแจ่มใส สะอาด สงบ และสำรวม
- เป็นผู้ที่มีความเมตตากรุณา เอื้ออาทร และเป็นพี่เลี้ยงของเด็กได้
- เป็นผู้นำและเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.3 วิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อให้เข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
- ( ) จัดอบรมสัมมนา
- ( ) จัดทัศนศึกษาดูงานโรงเรียนแกนนำ
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.4 ผู้รับผิดชอบการเตรียมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา คือใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ผู้บริหาร
- ( ) ศึกษานิเทศก์
- ( ) ครูที่ผ่านการอบรมแล้ว
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.5 ท่านมีวิธีการอย่างไรในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาและถือเป็นผลงานทางวิชาการ
- ( ) ให้คำปรึกษาหารือ เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน
- ( ) มีการประชุมนิเทศ ชี้แจง แนะนำแนวทางวิธีสอน
- ( ) ส่งเสริมและยกย่องครูที่มีความสามารถดีเด่น
- ( ) ส่งเสริมให้เพิ่มความรู้โดยการศึกษาต่อ/ดูงาน/สัมมนา
- ( ) พิจารณาความคิดเห็นความชอบอย่างเป็นธรรม
- ( ) จัดระบบสวัสดิการที่ดี
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.6 สถานศึกษาของท่านมีปัญหาด้านการเตรียมบุคลากรหรือไม่ อย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่มีปัญหา
- มีปัญหา ได้แก่
  - ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
  - ครูไม่ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
  - ไม่ได้รับข่าวสารความรู้เรื่องการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
  - ขาดวิทยากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาโดยตรง
  - ขาดเอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
  - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

5.1 ท่านมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาของสถานศึกษาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- จัดประชุม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ
- จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์
- จัดทำป้ายนิเทศ/จัดนิทรรศการ
- เชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา
- เผยแพร่ข่าวสารทางสื่อมวลชน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.2 ท่านนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) นิมนต์พระสงฆ์มาแสดงธรรมเทศนาหรือแสดงปาฐกถาธรรมในโรงเรียน
- ( ) นิมนต์พระสงฆ์มาเป็นครูสอนจริยธรรมประจำโรงเรียน
- ( ) นิมนต์พระสงฆ์มาเป็นวิทยากรในบางชั่วโมง
- ( ) นิมนต์พระสงฆ์ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- ( ) เชิญบุคลากรในท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
- ( ) จัดตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา
- ( ) ขอบริจาคเงินทุน วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.3 ท่านนำนักเรียนออกไปมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) พาเด็กไปทำบุญตักบาตรฟังธรรมที่วัด
- ( ) ร่วมกับผู้ปกครองทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- ( ) ช่วยงานในโอกาสสำคัญของวัด เช่น งานทอดผ้าป่า
- ( ) ร่วมปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- ( ) อาศัยสถานที่ของวัดในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.4 ท่านคิดว่าบทบาทของวัดในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) จัดนิทรรศการทางพระพุทธศาสนาทั้งที่วัดและสถานที่ต่างๆ
- ( ) จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน
- ( ) จัดโครงการธรรมทายาท
- ( ) จัดให้มีการอภิปราย บรรยายธรรม หรือแสดงปาฐกถาธรรมที่วัด
- ( ) สอนนักเรียนในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
- ( ) จัดอบรมฝึกสอนสมาธิแก่เด็กและเยาวชนในวัด
- ( ) จัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์
- ( ) จัดตั้งโครงการอบรมศีลธรรมแก่เด็กในภาคฤดูร้อน
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.5 ท่านคิดว่าบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นสื่อกลางระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน เป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) เชิญชวนให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของโรงเรียน
- ( ) ชี้แจงแก่สมาชิกในชุมชนให้เห็นถึงประโยชน์ของการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
- ( ) เชิญชวนให้สมาชิกในชุมชนร่วมกันบริจาคเงินหรืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา
- ( ) เป็นผู้นำชุมชนในการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาและให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียน
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.6 สถานศึกษาของท่านมีปัญหาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนหรือไม่ อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา ได้แก่
  - ( ) ขาดความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน
  - ( ) การประชุมชี้แจงผู้ปกครองมีน้อย
  - ( ) ชุมชนเข้าใจว่าการร่วมกิจกรรมของโรงเรียนจะต้องเสียเงินบริจาค
  - ( ) ชุมชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
  - ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

แบบสอบถามสำหรับครูอนุบาล

เรื่อง

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามชุดนี้คือ ครูอนุบาลศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนาและโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

2. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ใน 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการเตรียมบุคลากร
- 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 3) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน
- 4) ด้านการวัดและประเมินผล

3. การตอบแบบสอบถามนี้ไม่ต้องลงนามผู้ตอบ คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือการทำงานของท่านแต่ประการใด ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยทางวิชาการเท่านั้น

4. โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ ทุกตอน เพราะข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาและเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

♣ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยมา ณ โอกาสนี้ ♣

แบบสอบถามสำหรับครูอนุบาล

เรื่อง

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

.....
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่าน โดยทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 ต่ำกว่า 31 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. วุฒิทางการศึกษา

 ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สาขา..... ปริญญาโท สาขา.....

4. วุฒิทางพระพุทธศาสนา

 ไม่มี มี ได้แก่ นักรธรรมตรี นักรธรรมโท นักรธรรมเอก อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ประสบการณ์ในการสอน

- ( ) 1 - 5 ปี ( ) 6 - 10 ปี
 ( ) 11 - 15 ปี ( ) 15 ปีขึ้นไป

6. ประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม

- ( ) ไม่มีประสบการณ์
 ( ) มีประสบการณ์ ได้แก่
     ( ) บรรพชา
     ( ) ถี้อศีลอุโบสถ
     ( ) ฝึกจิตภาวนา
     ( ) ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน
     ( ) บวชชีพราหมณ์
     ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7. ประสบการณ์การเข้าประชุม/อบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

- ( ) ไม่เคยเข้ารับการอบรม
 ( ) เคยเข้ารับการอบรม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 4 ด้าน

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
 ในโรงเรียนของท่าน โดยทำเครื่องหมาย/ ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. ด้านการเตรียมบุคลากร

1.1 เหตุผลของท่านในการสอนเป็นครูสอนตามแนวพระพุทธศาสนา

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) มีความถนัดและมีความสามารถในการสอน
 ( ) มีประสบการณ์ในการสอน
 ( ) ได้รับการคัดเลือกจากผู้บริหาร
 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.2 ท่านเตรียมตัวอย่างใดเมื่อได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนการสอนตามแนว

พระพุทธศาสนา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ศึกษาคูงานโรงเรียนแกนนำ
- ( ) เข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ
- ( ) ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
- ( ) ขอคำแนะนำจากผู้บริหาร
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.3 ท่านคิดว่าบทบาทของครูในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
- ( ) จัดสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก
- ( ) จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจและพัฒนาเด็กครบทุกด้าน
- ( ) ให้ความสำคัญกับเด็กเป็นรายบุคคลด้วยการให้กำลังใจ ชักถาม และแสดงความสนใจ
- ( ) ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก
- ( ) เป็นกัลยาณมิตรที่ดีให้กับเด็ก
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.4 ท่านเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาในระหว่าง

ปฏิบัติงานอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ศึกษาคูงานโรงเรียนแกนนำ
- ( ) เข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ
- ( ) ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
- ( ) สอบถามจากเพื่อนครู
- ( ) ดูความคืบหน้าจากสื่อมวลชนต่างๆ
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.5 ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจให้ท่านอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ให้คำปรึกษาหารือ เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน
- มีการประชุมพิเศษ ชี้แจง แนะนำแนวทางวิธีสอน
- ส่งเสริมและยกย่องครูที่มีความสามารถดีเด่น
- ส่งเสริมให้เพิ่มความรู้โดยการศึกษาต่อ/ดูงาน/สัมมนา
- พิจารณาความดีความชอบอย่างเป็นธรรม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.6 ท่านมีปัญหาด้านการเตรียมบุคลากรหรือไม่ อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่มีปัญหา
- มีปัญหา ได้แก่
  - โรงเรียนไม่สนับสนุนให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติม
  - ครูไม่มีเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
  - ครูขาดแหล่งความรู้ที่จะพัฒนาตนเอง
  - ครูขาดทุนทรัพย์เพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
  - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. ด้านการเรียนการสอน

2.1 ท่านมีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม ใช้บุคคลเป็นตัวอย่าง
- สอนโดยจัดประสบการณ์ตรง เช่น ฝึกมารยาทต่างๆ
- ปฏิบัติตนเป็นพุทธมามกะปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา
- สอนโดยใช้อุปกรณ์เพื่อให้นักเรียนเกิดมโนภาพขึ้นในใจต้องใช้อุปกรณ์เข้าช่วย
- สอนโดยครูทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง
- สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล ในด้านวัย สติปัญญา สิ่งแวดล้อม และการอบรมที่บ้าน
- สอน โดยการปฏิบัติจริงและส่งเสริมให้นักเรียนนำคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียนให้มากที่สุด
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.2 ลักษณะของกิจกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา
เป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) เป็นกิจกรรมที่พัฒนานักเรียน ทั้งด้านกาย วาจา และใจ
- ( ) ให้นักเรียนได้แสดงออกและมีส่วนร่วม
- ( ) ให้ออกาสและเห็นความสำคัญของนักเรียนทุกคน
- ( ) ฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้ และวิธีการแก้ปัญหา
- ( ) กระบวนการเรียนการสอน มีความร่าเริงเบิกบาน นักเรียนกล้าแสดง
ความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
- ( ) มีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.3 ท่านจัดบรรยากาศการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ ปลอดภัย ใกล้เคียงธรรมชาติ
- ( ) มีความเมตตากรุณาและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน
- ( ) สร้างบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน โดยใช้นิทาน เพลง และเกม
- ( ) นักเรียนได้เห็นและยอมรับความรู้ ความจริงในพุทธธรรม ด้วยการเห็น
ตัวอย่างได้ฝึกคิดพิจารณา ฝึกปฏิบัติ และเห็นผลของการปฏิบัติด้วยตนเอง
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.4 วิธีสอนแบบใดที่ท่านใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) การใช้สถานการณ์จำลอง
- ( ) การเล่านิทาน
- ( ) การใช้เกมและการละเล่นเสริมคุณธรรม
- ( ) การใช้บทบาทสมมติ
- ( ) การใช้เพลงประกอบการสอน
- ( ) การใช้กรณีตัวอย่าง
- ( ) การเชิญวิทยากรภายนอก
- ( ) การฝึกสมาธิ
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.5 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกเวลาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา
ของเด็กอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) การสวดมนต์ไหว้พระ
- ( ) จัดกิจกรรมตามโอกาสต่างๆ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- ( ) เชิญวิทยากรมาบรรยาย
- ( ) จัดนิทรรศการ/จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
- ( ) นิมนต์พระมาบรรยายธรรมะที่โรงเรียนใน โอกาสต่างๆ
- ( ) จัดแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ
- ( ) จัดฝึกสมาธิก่อน-หลังเลิกเรียน
- ( ) จัดเข้าค่ายเพื่อปฏิบัติธรรม
- ( ) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น การทำความสะอาดวัด โรงเรียน
และที่สาธารณะ
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.6 ท่านมีปัญหาด้านการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาหรือไม่ อย่างไร
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา
  - ( ) ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ครบตามตารางกิจกรรมประจำวัน
  - ( ) ไม่เข้าใจวิธีการเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก
  - ( ) ไม่สามารถประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามา
  - ( ) ใช้ในกิจกรรมประจำวันได้
  - ( ) ขาดแคลนงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม
  - ( ) ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้นอกเวลาของเด็ก
  - ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. การใช้สื่อการเรียนการสอน

3.1 ท่านมีหลักในการใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ใช้สื่อโดยยึดหลักจิตวิทยาว่าด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคล
- ( ) ใช้สื่อโดยคำนึงพื้นฐานทางขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมและความเชื่อเดิมของผู้เรียน
- ( ) ใช้สื่อที่ช่วยพัฒนาเด็กครบทุกด้าน
- ( ) ใช้สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก
- ( ) ใช้สื่อที่เด็กสามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.2 ท่านมีวิธีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ผลิตขึ้นใช้ด้วยตนเอง
- ( ) ผู้บริหารจัดหาให้
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.3 ท่านใช้สื่อใดบ้างประกอบการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ชุดสื่อสำเร็จรูปจริยศึกษา
- ( ) หนังสือการ์ตูนส่งเสริมคุณธรรม
- ( ) หนังสือพุทธประวัติ
- ( ) นิทานชาดก
- ( ) หนังสือธรรมะ
- ( ) รูปภาพประกอบบทเรียน
- ( ) แผนภูมิ/แผนที่
- ( ) วิทยุ/โทรทัศน์
- ( ) วีดิทัศน์
- ( ) เทปเพลงส่งเสริมคุณธรรม
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.4 ผู้บริหารมีวิธีการสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ
- ( ) ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการผลิตสื่อ
- ( ) สนับสนุนค่านงบประมาณ
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.5 เมื่อท่านใช้สื่อการเรียนการสอนเสร็จแล้วท่านดำเนินการอย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) เก็บสื่อให้เป็นระเบียบและเป็นหมวดหมู่
- ( ) ทำความสะอาดสื่อการเรียนการสอน
- ( ) ตรวจสอบว่าสื่อมีสภาพสมบูรณ์และครบจำนวนหรือไม่
- ( ) ซ่อมแซมสื่อส่วนที่ชำรุด และทำเต็มส่วนที่ขาดหาย
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.6 ท่านมีปัญหาด้านการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาหรือไม่ อย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา ได้แก่
  - ( ) ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นในการจัดกิจกรรม
  - ( ) ขาดความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนการสอน
  - ( ) ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน
  - ( ) สื่อการเรียนการสอนที่ทางโรงเรียนมีไม่เหมาะสม/สอดคล้อง
  - ( ) ไม่เข้าใจวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน
  - ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. การวัดและประเมินผล

4.1 ท่านมีการเตรียมตัวก่อนการวัดและประเมินผลอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) เข้ารับการอบรมในเรื่องการวัดและการประเมินผล
- ( ) ศึกษาวิธีการใช้เครื่องมือที่เหมาะสม
- ( ) วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม
- ( ) ศึกษาวิธีการสรุปการวัดและประเมินผล
- ( ) ศึกษาวิธีการรายงานผลการประเมิน
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.2 ท่านใช้วิธีการใดบ้างในการวัดและประเมินผลตามแนวพระพุทธศาสนา

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) การสังเกตพฤติกรรม
- ( ) การสนทนา
- ( ) การสัมภาษณ์
- ( ) การเก็บสะสมผลงานในแฟ้มสะสมงาน
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.3 ท่านกำหนดเวลาในการดำเนินการวัดและประเมินผลเด็กอย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ปลายภาค
- ( ) กลางภาคและปลายภาค
- ( ) ตลอดภาคเรียน
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.4 หลังจากดำเนินการวัดและประเมินผล ท่านพบความเปลี่ยนแปลงของเด็กอย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) เด็กมีพฤติกรรมดีขึ้น
- ( ) เด็กมีคุณธรรมจริยธรรมสูงขึ้น
- ( ) เด็กมีพัฒนาการดีขึ้นทุกด้าน
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.5 ท่านดำเนินการหลังการวัดและประเมินผลเด็กอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) รายงานผลไปยังผู้ปกครอง
- ( ) รายงานผลไปยังผู้บริหาร
- ( ) รายงานผลไปยังครูที่สอนในระดับต่อไป
- ( ) จัดกิจกรรมส่งเสริมในด้านที่เด็กยังต้องพัฒนา
- ( ) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู
- ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.6 ท่านมีปัญหาด้านการวัดและประเมินผลตามแนวพระพุทธศาสนาหรือไม่ อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา
  - ( ) ครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผล
  - ( ) ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล
  - ( ) เด็กมีจำนวนมากเกินไปทำให้การวัดและประเมินผลไม่ทั่วถึง
  - ( ) ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผล
  - ( ) ผู้ปกครองไม่ได้มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล
  - ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

คู่มือการใช้แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปทุมวัย

วัตถุประสงค์

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปทุมวัย

ผู้ให้ข้อมูล

1. เจ้าอาวาสหรือผู้บริหาร ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา
2. ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

ลักษณะของการสัมภาษณ์

เป็นการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล มีการกำหนดคำถามไว้อย่างแน่นอน

รายละเอียดของแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปทุมวัย

ด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา ด้านนโยบายการจัดการศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการเตรียมบุคลากร และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ข้อปฏิบัติในการสัมภาษณ์

1. การเตรียมตัวก่อนไปสัมภาษณ์
  - 1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
  - 1.2 นัดแนะเวลาและสถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์
2. การดำเนินการสัมภาษณ์
  - 2.1 ผู้สัมภาษณ์แนะนำตัวเองและบอกจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์
  - 2.2 สนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการสัมภาษณ์
  - 2.3 ขออนุญาตจดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
  - 2.4 เริ่มต้นการสัมภาษณ์ตามลำดับในแบบสัมภาษณ์

การบันทึกข้อมูล

1. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ก่อนการสัมภาษณ์
2. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลในตอนต้นที่ 2 ระหว่างการสัมภาษณ์
3. ตรวจสอบการบันทึกข้อมูลและบันทึกรายละเอียดเพิ่มเติมจากเทปบันทึกเสียงหลังจากการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

เรื่อง

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

.....
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่านโดยทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 ต่ำกว่า 31 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. วุฒิทางการศึกษา

 ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สาขา..... ปริญญาโท สาขา.....

4. วุฒิทางพระพุทธศาสนา

 ไม่มี มี ได้แก่ นักรธรรมตรี นักรธรรมโท นักรธรรมเอก เปรียญธรรม อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ประสบการณ์ในการบริหารงาน

- ( ) ต่ำกว่า 5 ปี ( ) 5 - 10 ปี
 ( ) 11 - 15 ปี ( ) 15 ปีขึ้นไป

6. ประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม

- ( ) ไม่มีประสบการณ์
 ( ) มีประสบการณ์ ได้แก่
     ( ) บรรพชา
     ( ) ถีอศีลอุโบสถ
     ( ) ฝึกจิตภาวนา
     ( ) ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน
     ( ) บวชชีพรามณ์
     ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น.

สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 5 ด้าน

1. ปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา

- 1.1 ใครบ้างที่ร่วมกำหนดปรัชญาและเป้าหมายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาของท่าน
- 1.2 ท่านมีแนวทางในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาของท่านอย่างไร
- 1.3 ท่านมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร
- 1.4 ท่านนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาข้อใดมาสอดแทรกในปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา
- 1.5 ท่านมีวิธีการช่วยให้บุคลากรเข้าใจปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษาให้ตรงกันอย่างไร
- 1.6 ท่านพบปัญหาในด้านปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างไรบ้าง

2. ด้านนโยบายการจัดการศึกษา

- 2.1 เหตุใดสถานศึกษาของท่านจึงจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
- 2.2 สถานศึกษาของท่านมีนโยบายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร
- 2.3 ใครบ้างที่ร่วมกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาของท่าน
- 2.4 ท่านทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนากับชุมชนและผู้ปกครองโดยวิธีการใด
- 2.5 ท่านพบว่าการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาของท่านที่ผ่านมาบรรลุเป้าหมายตามนโยบายเพียงใด
- 2.6 ท่านพบปัญหาในด้านนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง

3. การจัดสภาพแวดล้อม

- 3.1 ท่านมีหลักในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร
- 3.2 ท่านจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร
- 3.3 ท่านจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร
- 3.4 ท่านมีการเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร
- 3.5 ท่านพบปัญหาในด้านจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง

4. การเตรียมบุคลากร

- 4.1 ท่านมีเกณฑ์ในการจัดครูเข้าสอนอย่างไร
- 4.2 ท่านเคยส่งครูอนุบาลเข้าร่วมอบรม/ศึกษาดูงาน/ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาหรือไม่ อย่างไร
- 4.3 ครูอนุบาลที่ท่านส่งเข้าร่วมอบรม/ศึกษาดูงาน/ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาได้นำความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร
- 4.4 ท่านส่งเสริมด้านการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาให้กับครูอนุบาลนอกเหนือจากส่งเข้าร่วมอบรม/ศึกษาดูงาน/ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาหรือไม่ อย่างไร
- 4.5 ท่านพบปัญหาในด้านการเตรียมบุคลากรที่สอนตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง

5. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

- 5.1 ท่านมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาของท่านอย่างไร
- 5.2 ท่านนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาของท่านอย่างไร
- 5.3 ท่านนำสถานศึกษาออกไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนากับชุมชนอย่างไร
- 5.4 ท่านคิดว่าวัดควรมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร
- 5.5 ท่านคิดว่าพระสงฆ์ควรมีบทบาทอย่างไรในการเป็นสื่อกลางระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน
- 5.6 ท่านพบปัญหาในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างไรบ้าง

คู่มือการใช้แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล

เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

วัตถุประสงค์

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ผู้ให้ข้อมูล

1. ครูที่เลี้ยงในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา
2. ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

ลักษณะของการสัมภาษณ์

เป็นการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล มีการกำหนดคำถามไว้อย่างแน่นอน

รายละเอียดของแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ด้านการเตรียมบุคลากร ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

ข้อปฏิบัติในการสัมภาษณ์

1. การเตรียมตัวก่อนไปสัมภาษณ์
  - 1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
  - 1.2 นัดแนะเวลาและสถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์
2. การดำเนินการสัมภาษณ์
  - 2.1 ผู้สัมภาษณ์แนะนำตัวเองและบอกจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์
  - 2.2 สนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการสัมภาษณ์
  - 2.3 ขออนุญาตจดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
  - 2.4 เริ่มต้นการสัมภาษณ์ตามลำดับในแบบสัมภาษณ์

การบันทึกข้อมูล

1. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ก่อนการสัมภาษณ์
2. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลในตอนต้นที่ 2 ระหว่างการสัมภาษณ์
3. ตรวจสอบการบันทึกข้อมูลและบันทึกรายละเอียดเพิ่มเติมจากเทปบันทึกเสียงหลังจากการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล

เรื่อง

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

.....
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่าน โดยทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ

( ) ต่ำกว่า 31 ปี

( ) 31 - 40 ปี

( ) 41 - 50 ปี

( ) 51 ปีขึ้นไป

3. วุฒิทางการศึกษา

( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี

( ) ปริญญาตรี สาขา.....

( ) ปริญญาโท สาขา.....

4. วุฒิทางพระพุทธศาสนา

( ) ไม่มี

( ) มี ได้แก่

( ) นักธรรมตรี

( ) นักธรรมโท

( ) นักธรรมเอก

( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ประสบการณ์ในการสอน

- ( ) ค่ำกว่า 5 ปี ( ) 5 - 10 ปี
 ( ) 11 - 15 ปี ( ) 15 ปีขึ้นไป

6. ประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม

- ( ) ไม่มีประสบการณ์
 ( ) มีประสบการณ์ ได้แก่
     ( ) บรรพชา
     ( ) ถีอศีลอุโบสถ
     ( ) ฝึกจิตภาวนา
     ( ) ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน
     ( ) บวชชีพราหมณ์
     ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น.

สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 4 ด้าน

1. ด้านการเตรียมบุคลากร

- 1.1 ท่านมีความพึงพอใจเพียงใดในการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา
- 1.2 ท่านเตรียมตัวอย่างใดในการเตรียมความพร้อมเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา
- 1.3 ท่านคิดว่าบทบาทของครูในการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร
- 1.4 ท่านมีการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาในระหว่างปฏิบัติงานอย่างไร
- 1.5 ท่านพบปัญหาในด้านการเตรียมบุคลากรอย่างไรบ้าง

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

- 2.1 ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนามีลักษณะอย่างไร
- 2.2 ท่านคิดว่าการจัดบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาควรเป็นอย่างไร
- 2.3 ท่านใช้วิธีใดบ้างในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา
- 2.4 ท่านจัดกิจกรรมนอกเวลาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของเด็กได้อย่างไร
- 2.5 ท่านพบปัญหาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง

3. การใช้สื่อการเรียนการสอน

- 3.1 ท่านมีหลักในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร
- 3.2 ท่านจัดหาสื่อการเรียนการสอนด้วยวิธีใดบ้าง
- 3.3 ท่านใช้สื่อการเรียนการสอนใดบ้างในการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา
- 3.4 ท่านมีวิธีดูแลและเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง
- 3.5 ท่านพบปัญหาในด้านการใช้สื่อเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง

4. การวัดและประเมินผล

- 4.1 ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไร
- 4.2 ท่านมีหลักในการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไร
- 4.3 ท่านวัดและประเมินผลเด็กโดยวิธีการใดบ้าง
- 4.4 ท่านพบปัญหาในด้านการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง

คู่มือการใช้แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอนุบาล

วัตถุประสงค์

เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอนุบาลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย

ผู้ให้ข้อมูล

1. ครูพี่เลี้ยงในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา
2. ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

ลักษณะของแบบสังเกต

เป็นแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง มีการกำหนดลักษณะของพฤติกรรมไว้อย่างแน่นอน ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน บุคลิกภาพครู พฤติกรรมครู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

ข้อปฏิบัติในการใช้แบบสังเกต

1. ทำการสังเกตอย่างตั้งใจและไม่เข้าร่วมในเหตุการณ์หรือกิจกรรม
2. ใช้เวลาในการสังเกตสถานศึกษาละ 2 วัน
3. ช่วงเวลาที่สังเกตคือ ช่วงเวลาตั้งแต่เด็กเริ่มเข้าชั้นเรียนจนกระทั่งเด็กกลับบ้าน

การบันทึกข้อมูล

1. ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการสังเกตด้วยตนเอง
2. บันทึกข้อมูลทั่วไปให้เรียบร้อยก่อนการสังเกต
3. บันทึกการสังเกตโดยแบบสังเกตประกอบด้วยพฤติกรรมเป็นรายชื่อ ถ้าพบลักษณะของพฤติกรรมใด ให้ใส่เครื่องหมาย / ในช่องของการสังเกต และถ่ายภาพลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ครั้งที่.....วันที่.....เวลา.....
 ชื่อครูอนุบาล.....ชั้น.....
 วุฒิการศึกษา.....ประสบการณ์ในการสอน.....
 ชื่อสถานศึกษา.....อำเภอ.....จังหวัด.....

รายการ	ประเด็นสังเกต	ผลการสังเกต		หมายเหตุ
		พบ	ไม่พบ	
1. บุคลิกภาพของครู	1. แต่งกายสะอาด สุภาพ เรียบร้อย 2. บุคลิกภาพดี มีความสุภาพ สงบ สบาย 3. ยิ้มแย้มแจ่มใส 4. มีวาจาไพเราะ สุภาพ 5. ใช้คำพูดที่ชัดเจนเด็กสามารถเข้าใจ ได้ง่าย 6. มีความคล่องแคล่วในการจัดกิจกรรม			
2. พฤติกรรมของครู	1. ให้ความสนใจกับเด็กทุกคน 2. ให้เด็กแสดงออก แสดงความคิดเห็น และแก้ปัญหาพร้อมกัน 3. เปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถาม 4. รับฟังความคิดเห็นของเด็ก 5. สังเกตและมองคู่มือที่รอบห้องเรียน ตลอดเวลา 6. ให้การเสริมแรงทางบวกเด็ก 7. สาธิตแนะนำชักชวนให้เด็กทำ กิจกรรม 8. สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ระหว่างการจัดกิจกรรม			

รายการ	ประเด็นสังเกต	ผลการสังเกต		หมายเหตุ
		พบ	ไม่พบ	
3. การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูเล่าเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับบทเรียน หรือนิทานธรรมะให้เด็กฟัง 2. ครูยกตัวอย่างเรื่องใกล้ตัวมา ประกอบบทเรียน 3. ครูสร้างสถานการณ์ให้เด็กคิดและ แก้ปัญหา 4. ครูเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็นและซักถาม 5. ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติจริง ตามสภาพการณ์ เช่น การแสดง ความเคารพ การฝึกสมาธิ ฯลฯ 6. ครูนิมนต์พระมาเป็นวิทยากร 7. นำเด็กไปร่วมพิธีทางพระพุทธ ศาสนาที่ทางโรงเรียนจัด 8. เปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมตาม ความสามารถและความสนใจ 9. จัดกิจกรรมครบตามตารางกิจกรรม ประจำวัน 10. ให้เด็กนำเสนอผลงานของคนหลัง กิจกรรมเสร็จ 11. วิธีที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน <ul style="list-style-type: none"> - การเล่นเกม - การเล่านิทาน ร้องเพลง - การใช้กิจกรรมศิลปะ - การสาธิต ทดลอง - การใช้คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย - การถามคำถาม - การทัศนศึกษา 			

รายการ	ประเด็นสังเกต	ผลการสังเกต		หมายเหตุ
		พบ	ไม่พบ	
4. การใช้สื่อการเรียนการสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้สื่อโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2. ใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจของเด็ก 3. ใช้สื่อประเภทของจริง 4. สื่อมีความหลากหลายให้เด็กได้เลือกอย่างอิสระ 5. สื่อมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม 6. มีที่เก็บสื่อที่เด็กสามารถเก็บได้หลังทำกิจกรรมเสร็จ 7. สื่อการเรียนการสอนที่ครูใช้ <ul style="list-style-type: none"> - นิทานชาดก - การ์ตูนส่งเสริมคุณธรรม - พุทธประวัติประกอบภาพ - ชุดสื่อสำเร็จรูปจริยธรรม - รูปภาพประกอบบทเรียน - วิทยุ - โทรทัศน์ - วีดิทัศน์ - ของจริง - ของจำลอง 			
5. ด้านการวัดและประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิธีการวัดและประเมินผลที่ครูใช้ <ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตพฤติกรรม - การสนทนาซักถาม - การตรวจผลงาน - การให้รายงานตนเอง - การทดสอบภาคปฏิบัติ 			

รายการ	ประเด็นสังเกต	ผลการสังเกต		หมายเหตุ
		พบ	ไม่พบ	
6. การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน	<p>2. เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่ครูใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกต - แบบสัมภาษณ์ - แฟ้มสะสมงาน <p>1. ห้องเรียนมีความสะอาดและอยู่ในสภาพดี มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก</p> <p>2. จัดวัสดุอุปกรณ์ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย</p> <p>3. มีป้ายคำขวัญหรือพุทธศาสนสุภาษิตสอนใจ</p> <p>4. มีภาพพุทธประวัติหรือภาพเหตุการณ์เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า</p> <p>5. มีหนังสือธรรมะ บทสวดมนต์ นิทานชาดก นิทานอิงธรรมะ บัตรคำสุภาษิต เทปเพลงธรรมะ ในมุมหนังสือ</p> <p>6. มีมุมสงบสำหรับทำกิจกรรมการฝึกสมาธิ</p> <p>7. มีห้องสอนจริยธรรม/มุมจริยธรรม</p> <p>8. มีพระพุทธรูปพร้อมเครื่องบูชา</p> <p>9. มีโต๊ะหมู่บูชา ธรรมาสน์ เครื่องอัฐบริวาร คู่พระพุทธรูป คู่พระไตรปิฎก คู่หนังสือธรรมะไว้ในห้องจริยธรรม</p>			

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวปิยวรรณ คงวัดใหม่ เกิดเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2518 ที่อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จาก สถาบันราชภัฏเพชรบุรี ในปีการศึกษา 2540 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2543

ปัจจุบันรับราชการ ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนบ้านไชยราช สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1